

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ЖІНКИ В НАУЦІ ТА ПОЛІТИЦІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В роботі розглянуто важливість участі жінок у наукових дослідженнях та політичних процесах, а також виклики, з якими вони стикаються.

Ключові слова: права, суспільство, жінка, політика, наука, можливості.

Abstract

The work discusses the importance of women's participation in scientific research and political processes, as well as the challenges they face.

Keywords: rights, society, women, politics, science, opportunities.

В будь-якій сфері зайнятості, особливо такі як - наука та політика, жінка завжди була гарячою темою для обговорень. Роль жінки у суспільстві являє собою суперечливе питання, яке цікавить людство протягом усієї історії його існування. Ще древні греки приділяли велику увагу місцю жінки у суспільно-політичних відносинах того часу, а розвиток ця тема знайшла у працях древньоримських філософів, що було пов'язане із великою увагою до демографічних процесів[1]. Навіть, на сьогоднішній день знайдуться групи та спільноти людей, яким буде тільки в задоволення піднімати тему гендерних стереотипів, висвітлюючи представників жіночої статті, як не здатних займати високі та важливі посади в управлінні та керівництві фірм/компаній чи бути на чолі влади. У сьогоднішньому світі жінку вже давно не влаштовує суто домашня роль. Вона претендує - і небезпідставно - на роль значно активнішу. Жінки доводять, що їм цілком під силу займатися будь-яким видом бізнесової, економічної, державної, законотворчої діяльності. Одним із завдань сучасного суспільства є підвищення статусу жінок, усвідомлення всіма, жінками у тому числі, цієї зміни як справи, що підказує здоровий глузд[2]. На щастя, сучасний світ визнає важливу роль жінок у всіх сферах суспільного життя, зокрема в науці та політиці. Незважаючи на історичні бар'єри та гендерні стереотипи, жінки все більше займають ключові позиції, формуючи майбутнє своїх країн та людства в цілому[3].

Для доведення цінності та вагомого кроку жінок на "вищу ступінь" варто розглянути детальніше події, що на це вплинули.

Ісландія стала першою країною у Європі та світі, де посаду президента держави обійняла жінка — Вігдіс Фіннбогатоттір. То був 1980-й рік. Навряд таке було б можливим, якби не одна подія, що сталась раніше — 24 жовтня 1975 року. У той день більшість жінок Ісландії влаштували страйк, відомий під назвою «Жіночий вихідний день». Жінки не повинні були йти на роботу, а також виконувати будь-яку працю по дому чи догляду за дітьми. У такий спосіб радикальна феміністична організація «Червоні панчохи» прагнула нагадати суспільству про вагому роль жінок у ньому, не справедливую оплату праці та низьку цінність їхньої роботи вдома та поза ним.

Позаяк тоді ісландські жінки, які працювали отримували 60% чоловічої зарплати, а інші не мали можливості вийти на роботу через їх залученість у хатні обов'язки та виховання дітей. «Вихідний» паралізував країну. Безліч установ: банки, садочки й школи довелось зачинити. Телефонного зв'язку не було, адже телефоністки брали участь у страйку. Газети не друкували, бо всі верстальниці були жінками. Так само скасовували авіарейси. У Рейк'явіку, столиці Ісландії 25 тисяч жінок з усіх верств суспільства вийшли на мітинг, аби слухати промови та обговорювати наболілі питання. Ця акція дала суспільний поштовх та зробила видимою роль жінок. У результаті страйку 1975 року в Ісландії був прийнятий закон про рівноправність жінок. А у 1980 році 50-річна ісландка Вігдіс Фіннбогатоттір стала першою в світі жінкою, що отримала перемогу на загальних прямих демократичних виборах глави держави, і стала президентом країни[4].

Індіра Приядаршини Ганді стала першою жінкою в Індії і другою у світі, що зайняла найвищий державний пост. Як лідер партії Індійський Національний Конгрес (ІНК) вона прагнула продовжити політику свого батька і в економічних питаннях дотримувалась соціалістичної концепції. Дочка першого прем'єр-міністра держави Джавахарлала Неру, стала єдиною жінкою прем'єр-міністром в історії Індії, яка займала цю посаду в період 1966-1977 роках, а потім з 1980 року аж до дня її вбивства. Як прем'єр-міністр, Індіра Ганді ініціювала низку масштабних реформ, спрямованих на зменшення бідності, розвиток сільського господарства та промисловості.

Вона приділяла особливу увагу покращенню становища жінок і меншин, розширюючи їхні права та можливості. Під час Індо-пакистанської війни 1971 року Індіра Ганді продемонструвала сильне лідерство, надавши військову підтримку Бангладешу у його боротьбі за незалежність. Її рішучі дії сприяли звільненню Бангладешу та створенню нової незалежної держави. Індіра Ганді є видатною постаттю, яка зробила значний внесок у розширення ролі та місця жінок у політиці Індії та на світовій арені. Її кар'єра та досягнення продовжують надихати жінок на лідерство та участь у вирішенні важливих державних питань[5].

У 2016 році Гіллари Клінтон стала першою жінкою, яка була висунута кандидатом на посаду президента США від Демократичної партії. Її кандидатура стала важливою віхою у розширенні можливостей жінок брати участь у найвищих ешелонах американської політики. Клінтон мала багатий досвід роботи на різних державних посадах, включаючи сенатора США, державного секретаря США та першої леді. Як перша леді, сенатор та держсекретар, Гіллари Клінтон приділяла багато уваги питанням розширення прав та можливостей жінок, а також захисту прав дитини. Вона була активною учасницею міжнародних ініціатив, спрямованих на покращення становища жінок у всьому світі. На посаді державного секретаря США Гіллари Клінтон зіграла ключову роль у формуванні американської зовнішньої політики. Її діяльність сприяла зміцненню позицій жінок-лідерів у міжнародній політиці. Кандидатура Гіллари на пост президента стала важливим прикладом для наступних поколінь жінок-політиків у США та за його межами. Клінтон зробила вагомий внесок у розширення ролі та місця жінок у політиці, ставши яскравим прикладом для наслідування та надихаючи інших жінок-лідерів[6].

Марія Склодовська-Кюрі – перша жінка відзначена Нобелівською премією. Саме Марія Склодовська-Кюрі зацікавила чоловіка питанням радіоактивності, що як наслідок призвело до спільного відкриття у 1898 році нових елементів – полонію, названого на честь її Вітчизни, та невідомі радію. У 1903 році Марія отримала Нобелівську премію з фізики, ставши першою жінкою, яка отримала цю нагороду. Вона поділила премію з чоловіками, але її досягнення відкрили шлях для жінок у науці. У 1911 році Марія отримала Нобелівську премію з хімії за відкриття радію та полонію, ставши єдиною жінкою, яка отримала дві Нобелівські премії в різних наукових дисциплінах. Дослідження Марії в галузі радіоактивності призвели до розвитку радіаційної терапії, що змінило підходи до лікування раку та інших захворювань. Склодовська-Кюрі заснувала Інститут радію в Парижі, який став важливим центром для досліджень у галузі радіації та медичних наук, надихаючи нові покоління вчених. Її досягнення в науці змінили уявлення про можливості жінок у цій сфері, доводячи, що жінки можуть досягати великих висот у науці, раніше це вважалося виключно чоловічою справою[7].

Таким чином, жінки відіграють ключову роль у розвитку науки та політики, незважаючи на численні виклики та перепони, вони вносять значний внесок у ці сфери. Історичні постаті, такі як Марія Склодовська-Кюрі, Гіллари Клінтон та Індіра Ганді, Вігдіс Фіннбогадоттір, демонструють, що представники жіночої статі можуть досягати найвищих позицій у своїх професіях, змінюючи уявлення про можливості та місце жінок у суспільстві.

Сьогодні, коли все більше жінок займають провідні позиції в науці та політиці, стає очевидним, що їхній внесок є невід'ємною частиною прогресу суспільства. Це підкреслює необхідність забезпечення рівних можливостей для жінок в освіті та професійній діяльності, що, в свою чергу, сприятиме інноваціям і сталому розвитку.

Отже, підтримка та просування жінок у науці та політиці не лише сприяє їхньому розвитку, але й є важливим фактором у створенні більш справедливого, різноманітного та динамічного суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Богачук Г. В. Жінка в науці та політиці [Електронний ресурс] / Г. В. Богачук, А. В. Слободянюк // Матеріали XLVII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 14-23 березня 2018 р. – Електрон. текст. дані. – 2018. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2018/paper/view/4602>.
2. Слободянюк А. В. Сучасна жінка: соціально-психологічний портрет [Електронний ресурс] / А. В. Слободянюк, К. С. Філатова // Матеріали XLV Науково-технічної конференції ВНТУ, Вінниця, 23-24 березня 2016 р. - Електрон. текст. дані. - 2016. - Режим доступу: <http://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2016/paper/view/1004>.
3. Жіночий консорціум України. Доступ до електронного ресурсу: https://wcu-network.org.ua/ua/possessing-equal-rights/news/v_islandiyi_pochavsya_masoviy_strayk_zhinok
4. Як ісландські жінки на день зупинили роботу країни. Доступ до електронного ресурсу: <https://bomedia.com.ua/akprotest/>
5. Miller, Laura. Women in Science: A Social and Cultural History. Wiley-Blackwell, 2018.
6. Wright, Elizabeth. Women in Politics: A Critical Reader. Routledge, 2017.
7. Марія Складовська-Кюрі. Доступ до електронного ресурсу: <https://ckpide.eu/ua/aktualnosc/wydarzenia/5334-mariia-sklodovska-kiuri-persha-zhinka-vidznachena-nobelivskoiu-premiieiu>

Слободянюк Анатолій Володимирович – доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціально-політичних наук, директор Центру соціологічних досліджень Вінницького національного технічного університету м. Вінниця, Україна, email: slobodyanyuk@vntu.edu.ua

Бровченко Вікторія Валентинівна – студентка групи КІВТ-22Б, факультет інформаційних електронних систем, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: gjfka1240@gmail.com

Slobodyanyuk Anatoliy Volodymyrovych – Associate Professor, PhD in Sociology, Associate Professor of the Department of Social and Political Sciences, Director of the Center for Sociological Research at Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine. Vinnytsia, Ukraine, email: slobodyanyuk@vntu.edu.ua

Brovchenko Viktoriia Valentynivna – student of the group KIVT-22B, Faculty of Information Electronic Systems, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: gjfka1240@gmail.com